

Nederlands-Duitse regeringsconsultaties: Politieke verklaring

Voortbouwend op de hechte vriendschap tussen onze volkeren en in de geest van een steeds nauwere samenwerking tussen onze regeringen, zijn onze regeringsconsultaties, voor de derde keer gehouden, gericht op het werken aan gezamenlijke oplossingen voor de gemeenschappelijke uitdagingen waarvoor we staan, zowel ten behoeve van onze burgers als van de Europese Unie als geheel.

Een sterk en verenigd Europa - voor een vreedzame en welvarende toekomst

Duitsland en Nederland zijn gecommitteerd aan het versterken van de Europese Unie als internationale speler, het verbeteren van haar slagkracht en het verstevigen van de sociale cohesie. In de Strategische Agenda van de Europese Unie staan onze prioriteiten voor de komende vijf jaar vermeld. Samen zullen we werken aan de ambitieuze uitvoering daarvan.

We ondersteunen het Finse voorzitterschap bij zijn inspanningen om eind dit jaar overeenstemming te hebben bereikt over het volgende Meerjarig Financieel Kader. We streven beide naar een gemoderniseerde en evenwichtige EU-begroting. We hebben een sterker Europa nodig, dat niet alleen het hoofd kan bieden aan de huidige uitdagingen en prioriteiten, maar ook aan toekomstige kwesties, met name op de gebieden waar we gezamenlijke antwoorden nodig hebben onder veranderde mondiale omstandigheden. Tegelijkertijd moet de begroting gebaseerd zijn op een eerlijke verdeling van de lasten en terdege rekening houden met Brexit. We zullen de onderhandelingen ingaan op basis van een begroting van 1% van het Bruto Nationaal Inkomen van de EU-27 en zullen streven naar gunstigere voorwaarden en effectievere stimulansen.

Nederland en Duitsland zullen hun samenwerking verdiepen met het oog op hervorming van het gemeenschappelijk Europees asielstelsel, het herstel van het naar behoren functioneren van het Schengengebied en de verbetering van de terugkeerpercentages. Om dit te bewerkstelligen zullen we samen optrekken om heldere regels en rechten in te stellen die een robuust en crisisbestendig stelsel waarborgen. Om secundaire bewegingen aan te pakken hebben we overeenstemming bereikt over een administratieve overeenkomst ingevolge artikel 36 van de Dublin III-verordening, waarmee het mogelijk wordt asielaanvragers sneller en in grotere getallen over te brengen naar de verantwoordelijke lidstaat.

Nederland en Duitsland beschouwen het versterken van onze economische basis als een prioriteit. We zullen ons inzetten voor een nauwe samenwerking om de concurrentiekracht van de EU te

verbeteren en haar toekomstige welvaart te waarborgen door te investeren in onderzoeks- en innovatieprojecten. Onze sterke partnerschap op het gebied van handel en innovatie is van vitaal belang voor onze economieën. We zullen deze samenwerking verder uitbouwen op het gebied van de energietransitie, slimme industrieën, mobiliteit en zorg.

Een beleid van open markten en hechte samenwerking heeft de Europese Unie tot een van de meest welvarende, concurrerende en innovatieve regio's van de wereld gemaakt. In het licht van nieuwe uitdagingen willen we dat concurrentievermogen op de lange termijn en duurzame groei de kern vormen van de agenda van de volgende Europese Commissie. Dit vraagt om verbeteringen bij het functioneren van de interne markt, waaronder missiegedreven innovaties en een industrie- en digitaal beleid die de EU in staat stellen het voortouw te nemen. Als topprioriteit voor de toekomstige ontwikkeling van de interne markt hebben Duitsland en Nederland, samen met Frankrijk, een initiatief genomen om aanbevelingen te doen voor het boeken van vooruitgang in de richting van de Kapitaalmarktunie ('NextCMU').

Versterking van de eerbiediging van de rechtsstaat in de lidstaten van de Europese Unie is een zeer belangrijke doelstelling voor ons. We ondersteunen derhalve de recente voorstellen van de Commissie om de EU-instrumenten hiertoe te versterken. Ook steunen wij gezamenlijk de inspanningen om een periodieke collegiale toetsing (PPR) van de rechtsstaat in te stellen als mechanisme voor een constructieve en inclusieve dialoog tussen de lidstaten.

Nederland en Duitsland bevestigen opnieuw hun commitment aan de op regels gebaseerde internationale orde, multilateralisme, open markten en maatschappelijk verantwoord ondernemen en aan een ambitieus Europees handelsbeleid. We zullen de modernisering van het multilaterale handelssysteem, met de Wereldhandelsorganisatie in het hart ervan, krachtig blijven ondersteunen. We benadrukken de noodzaak van een ambitieuze bilaterale handelsagenda, met name richting Azië en het gebied van de Stille Oceaan en Latijns-Amerika. Daarnaast steunen we inspanningen gericht op het creëren van een gelijk spelveld tussen de Europese Unie en derde landen.

We hechten veel waarde aan de sterke trans-Atlantische banden tussen de Europese Unie en de Verenigde Staten en zullen actief bijdragen aan de verdere versterking daarvan in samenwerking met de Europese Commissie en de Hoge Vertegenwoordiger.

Het Verenigd Koninkrijk blijft ook na zijn vertrek uit de Europese Unie een belangrijke strategische partner. We zijn gecommitteerd aan een ordelijke Brexit en zijn van mening dat het terugtrekkingsakkoord en de politieke verklaring de beste basis vormen voor hechte betrekkingen in de toekomst.

Veiligheid en defensie - samenwerken voor vrijheid en veiligheid

Nederland en Duitsland erkennen dat we geconfronteerd worden met een veranderende en steeds complexere veiligheidssituatie. In dit licht is het van het grootste belang de waarden waar we voor staan, zoals de op regels gebaseerde multilaterale wereldorde met de Verenigde Naties als middelpunt, te beschermen. De Noord-Atlantische Verdragsorganisatie blijft de centrale pijler onder onze collectieve veiligheid en defensie. We werken nauw samen bij operaties zoals de Resolute Support Mission in Afghanistan, de Enhanced Forward Presence, de Very High Readiness Joint Task Force, het Framework Nations Concept en in de toekomst in het NATO Readiness Initiative.

Nederland en Duitsland streven ernaar de effectiviteit van het Gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid van de Europese Unie verder te ontwikkelen en te versterken. Onze landen zijn gecommitteerd aan de coherente invoering van defensie-initiatieven zoals de Permanente gestructureerde samenwerking (PESCO), het Europees Defensiefonds en de Gecoördineerde jaarlijkse evaluatie inzake defensie. We streven naar nauwe samenwerking met niet-EU partners in het kader van de deelname van derde staten aan PESCO.

We zijn gecommitteerd aan het voorzetten van onze strijd tegen ISIS, en het voortzetten van onze inspanningen om stabiliteit te krijgen in Afghanistan (met de Resolute Support Mission) en in de Sahel (onder meer door onze steun aan het Partnership for Security and Stability in de Sahel). Voorts steunen we de strijd tegen het terrorisme.

We zullen onze uitwisseling en samenwerking op veiligheidsgebied intensiveren, in het bijzonder voor IS-strijders die terugkeren naar Nederland en Duitsland, met inbegrip van alle aspecten van deradicalisering.

We zijn vastbesloten de verspreiding van massavernietigingswapens en hun overbrengingssystemen, alsmede de verspreiding van kleine en lichte wapens te bestrijden. Verder werken we aan het versterken van internationale stelsels voor non-proliferatie en wapenbeheersing.

In de Declaration of Intent die op 21 mei 2019 door onze ministers van Defensie is ondertekend, worden nieuwe veiligheidsuitdagingen geadresseerd en nieuwe impulsen gegeven voor verdere samenwerking. We bevorderen de nauwe samenwerking op defensiegebied tussen Nederland en Duitsland, waarvan het Eerste Duits-Nederlandse Legerkorps een voorbeeld is, en, zoals ook opgenomen in de Declaration of Intent, op het gebied van digitalisering, het cyberspacedomein en het informatiedomein. Het Memorandum of Understanding inzake materieelsamenwerking, dat de ministers van Defensie tijdens deze derde regeringsconsultaties hebben ondertekend, benadrukt onze unieke partnerschap op basis van wederzijds vertrouwen.

Klimaat, milieu en energie - zorgen voor een duurzame wereld voor toekomstige generaties

Duitsland en Nederland bevestigen opnieuw hun inzet zoals uitgesproken tijdens de Europese Raad in juni 2019 om uiterlijk 2050 klimaatneutraliteit te bereiken. We bevestigen opnieuw onze belofte om gezamenlijk de klimaatactie te versterken en onze hechte bilaterale samenwerking voort te zetten, zoals met het Nederlands-Duitse kabinetsoverleg over klimaat op 22 augustus 2019.

We zullen onze krachten bundelen op het gebied van klimaatdiplomatie om te zorgen voor meer mondiale actie op klimaatgebied en het versterken van het momentum dat ontstaan is door de Climate Action Summit van de VN. Nederland en Duitsland willen graag hun uitzonderlijke samenwerking binnen het NDC Partnerschap en de Global Commission on Adaptation voortzetten. We zullen daarnaast de samenwerking op bilateraal en regionaal niveau versterken, met name bij de ontwikkeling van offshore-windprojecten, de potentiële rol van waterstof - met name hernieuwbare waterstof - en de leveringszekerheid van energie. In de Intentieverklaring over energietransitie die vandaag door onze ministers van energie is ondertekend, wordt onze gezamenlijke ambitie omtrent bilaterale en regionale energiesamenwerking nader uitgewerkt.

Een transitie naar klimaatneutraliteit in 2050 moet vergezeld gaan van beleid en maatregelen die door de Europese Commissie in de nabije toekomst moeten worden gepresenteerd. Wij steunen de werkzaamheden voor een Europese Green Deal die door de gekozen voorzitter van de Commissie Von der Leyen is voorgesteld en die gericht is op een doeltreffende aanpak om onze planeet en het gemeenschappelijke milieu te beschermen, de kansen van de ecologische overgang te grijpen en tegelijkertijd het concurrentievermogen van de economie van de EU te vrijwaren. Het bevorderen van duurzame mobiliteit en het verkennen van acties om de circulaire economie nieuw leven in te blazen, zijn in dit verband van essentieel belang.

Bij de uitvoering van de Overeenkomst van Parijs hebben Nederland en Duitsland zich verplicht tot nationale doelstellingen voor 2030 die tot de meest ambitieuze in Europa behoren. Hiervoor hebben we concreet beleid en concrete maatregelen vastgesteld die recentelijk door de respectieve regeringen bekend zijn gemaakt. We zullen streven naar mogelijke synergieën tussen deze maatregelen, zoals bekendgemaakt in het Nederlandse Klimaatakkoord en het Duitse Klimaschutzprogramm.

Digitalisering - de balans vinden tussen innovatie, veiligheid en de bescherming van privacy

Snelle technologische ontwikkelingen leveren talrijke kansen en uitdagingen. Het succes en concurrentievermogen op de lange termijn van onze economieën en onderzoeksinstituten zijn afhankelijk van helder omschreven maar toch flexibele regelgevingskaders die innovatie en duurzame digitale transformatie bevorderen. Nederland en Duitsland zullen actief bijdragen aan de ontwikkeling van een Europese strategie om voort te bouwen op de huidige strategie voor een digitale interne markt. Essentieel voor deze strategie is het bevorderen van leiderschap van de Europese Unie inzake mensgerichte kunstmatige intelligentie, wat van cruciaal belang is voor het versterken van het digitale leiderschap van de EU in het algemeen. We zullen ons richten op initiatieven voor het vrijwillig delen van gegevens en een concurrentiebeleid voor het digitale tijdperk. We streven naar het verbeteren van digitale geletterdheid en het versterken van wetenschappelijke en technologische vaardigheden en academische mobiliteit en het bevorderen van een duurzame Europese digitale infrastructuur als randvoorwaarden voor innovatiecapaciteit, met name gezien de ontwikkelingen op het gebied van kunstmatige intelligentie.

Duitsland en Nederland zetten zich in voor het creëren van een Europese Health Data Space, waarin gezondheidsgegevens vrij kunnen worden uitgewisseld maar waarbij de relevante beginselen van gegevensveiligheid en -bescherming worden nageleefd. Hiertoe zullen we onze bilaterale dialoog over eHealth, het gebruik van gezondheidsgegevens en nieuwe technologieën, zoals kunstmatige intelligentie in de zorg, blijven voortzetten. We zijn van plan een eHealth-pilotproject in de grensregio te steunen waarmee de voordelen van grensoverschrijdende eHealth voor het voetlicht worden gebracht, in nauwe relatie met het Europese eHealth Network.

Nederland en Duitsland onderkennen dat de uitdaging van cybersecurity alleen het hoofd kan worden geboden door een gezamenlijke inspanning. We zullen onze intensieve samenwerking blijven verdiepen om de wederzijdse weerbaarheid te verstevigen en bedreigingen op dit gebied effectief tegen te gaan. Om desinformatie aan te pakken zullen we samenwerken met partners om

de bewustwording te verhogen, mediageletterdheid te vergroten en de weerbaarheid bij de media en het publiek te versterken.

Grensoverschrijdende samenwerking ten behoeve van de welvaart en veiligheid van onze volkeren

Grensoverschrijdende samenwerking is cruciaal voor het functioneren van de interne markt en de ontwikkeling van grensregio's in het bijzonder. Nederland en Duitsland zijn gecommitteerd aan het wegnemen van grensbelemmeringen zodat personen en publieke en particuliere organisaties in de grensregio's daarvan kunnen profiteren. In deze context zullen we de mogelijkheden van het nieuwe Benelux-verdrag voor grensoverschrijdende samenwerking tussen publieke organen langs de Nederlands-Duitse grens onderzoeken. We zullen uitwisselingen van jongeren stimuleren om verschillen op taalgebied en culturele verschillen te overbruggen.

We zijn gecommitteerd aan het verder ontwikkelen van de grensoverschrijdende samenwerking tussen de Nederlandse en Duitse politie, vooral in de strijd tegen de georganiseerde drugsgelateerde misdaad, door het intensiveren van gezamenlijke bilaterale acties en het uitwisselen van inlichtingen en door nauwer samen te werken bij onze bijdragen aan EU-missies.